

Κηφισιάς, με τὴν διαφορὰν ὅτι ἐκεῖνος μὲν εἶναι σπανός, οὗτος δὲ δασύφυλλος, καταπράσινος, ἀμφιλαφής, ἀπὸ δὲ παρακειμένης κρήνης χύνεται παταγοῦν ἀφθονοὺν καὶ κρυσταλλῶδες ὕδωρ, ὡς ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον βλέπουν κατ' ὄναρ οἱ διψαλοὶ Ἀθηναῖοι. Περικυκλωμένοι εἶναι ὁ γιγάντιος κορμὸς τοῦ πλατάνου ἀπὸ κτιστὸν κάθισμα πλακόστρωτον, ἀντικρὺ δὲ ἔνθεν καὶ ἔνθεν βουνὸν κατὰ φύτα καὶ παρὰ τὴν ρίζαν αὐτοῦ ἀνοίγει βαθεῖα φάραγξ.

Αἱ χωρικαὶ εἶναι μᾶλλον εὐειδεῖς, ἀλλὰ μόνον κατὰ τὸ πρόσωπον, διότι τὸ στήθος αὐτῶν κατ' οὐδὲν διαφέρει τοῦ ἀνδρικοῦ, τί ἐστὶ δὲ στηθόδεσμος οὔτε αἱ Νεβολιαναὶ οὔτε ἄλλη τις Θεσσαλικὴ γυνὴ ἐξ ὧν εἶδον γινώσκουσιν, ἀλλὰ καὶ πάντα περιττὸς εἶναι. Εἶπον προηγουμένως ὅτι σπανίως ἀποθνήσκουσι νέοι ἐν τῇ ὀρεινῇ ἐκείνῃ χώρᾳ, ἀλλ' ἔτι σπανιώτερον γηράσκουσιν καὶ μάλιστα οἱ ἄνδρες. Ἐκ τῆς κακῆς διαίτης ἢ ἐξ ὑπερβάλλοντος καμάτου ἢ καὶ ἐκ τῆς καταχρήσεως τῆς δηλητηριώδους ἐκείνης ρακῆς, ἣν οἱ Θεσσαλοὶ σόμα καὶ οὔζον καλοῦσι, μόλις φθάνουσι τὸ ἐξηκοστὸν ἔτος. Ἐξ ἄλλου ὅμως νυμφεύονται νεώτατοι αἱ μὲν γυναῖκες περὶ τὸ δέκατον τέταρτον, οἱ δὲ ἄνδρες περὶ τὸ εἰκοστὸν τῆς ἡλικίας των ἔτος, καὶ οὕτω ἐκπληροῦται ἐγκαίρως καὶ πλουσιοπαρόχως ὁ κύριος καὶ θεμελιώδης τῆς φύσεως νόμος, ὡς ἀποδεικνύει ἡ τεραστία τοῦ πληθυσμοῦ αὐξήσεως.

Περὶ τὴν δευτέραν ὥραν παρετέθη τὸ γεῦμα πρὸ τοῦ παντοπωλείου τοῦ ξενίζοντός μας. Εἰς τὸ μπακάλικο τοῦ Ἀναγνώστη Μπακάλη, μονάκριβον καθ' ὅλον τὸ χωρίον εὐρίσκεις ὅτι ἐπιθυμῆσης, ἐκτὸς κινητοῦ καθίσματος, τοῦθ' ὅπερ ματαίως θὰ ζητήσης καὶ ἐν ταῖς οἰκίαις ἀντὶ τούτων ὅμως μᾶς προσεφέρθησαν κιβώτια κενὰ πετρελαίου καὶ περόναι κασιτερωμένοι καὶ καινούργεῖς κωλοκοτρώνας καὶ, ὡς τῆς πολυτελείας, καὶ πινακία μικρά. Ἐπὶ δὲ τῆς τραπέζης παρατίθεται τεισίον καὶ ἐντὸς αὐτοῦ ἀχνίζον ὀπτὸν ἐρίφιον πλέον ἐντὸς ἀφθόνου ζωμοῦ καὶ ὀρεκτικαὶ σαρδέλλαι καὶ μέλας οἶνος ἐγχώριος. Τοῦ γεύματος συμμετέσχον καὶ τινες φίλοι καὶ συγγενεῖς, ἀλλ' ἄπαντες ἄνδρες, διότι γυναῖκες καὶ παιδιὰ δὲν συντρέγουν μετὰ ξένων.

N. Θ. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΥΣ.

(Ἐπεται συνέχεια)

*
Ἄφαιροῦμεν τὰ θέλγητρα πάντα ἀπὸ τῶν ἀντικειμένων, ἅτινα δὲν ἀρέσκουσιν ἡμῖν πλέον, ἵνα κοσμήσωμεν ἐκεῖνα ἅτινα ἐπιθυμοῦμεν ν' ἀποκτήσωμεν.

*
Ὁ ἔρωσ τὴν σήμερον εἶνε πᾶσα τῆς γυναικὸς ἡ φιλοδοξία. Διὰ τὸν ἄνδρα τούναντιον ὁ ἔρωσ εἶνε, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ πρόσκαιρος τῆς φιλοδοξίας ὕπνος.

ΠΩΣ ΒΛΕΠΟΜΕΝ ;

Ὅλαι ἡμῶν αἱ γνώσεις περὶ τῆς ὁράσεως περιωρίζοντο μέχρις ἐσχάτων τῶν χρόνων εἰς τὴν κατασκευὴν καὶ λειτουργίαν τοῦ ὄργανου τῆς, τοῦ ὀφθαλμοῦ. Καὶ ἡδυνάμεθα μὲν ἀκριβῶς νὰ ὑπολογίσωμεν καὶ ἐκ τοῦ προτέρου νὰ ὀρίσωμεν τοὺς φυσικοὺς νόμους, οἱ ὁποῖοι ἐντὸς τοῦ ὀφθαλμοῦ διέπουν τὴν φωτεινὴν ἀκτίνα, καθὼς καὶ τὴν πορείαν, τὴν ὁποίαν ἐκείνη ἀκολουθεῖ μέχρις οὐ φθάσῃ πρὸ τῆς πύλης τῆς πνευματικῆς ὁράσεως, πρὸ τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς δηλαδὴ χιτῶνος, ἀλλ' ὅλαι ἡμῶν αἱ γνώσεις δὲν ἔφθανον πέραν τοῦ σημείου τούτου.

Ὅτι συνέβαιεν ἐν τῷ σκοτεινῷ τοῦ ἐγκεφάλου βυθῷ διετέλει εἰς ἡμᾶς μυστήριον, καθότι παντελῶς ἠγνοοῦμεν τὴν τύχην ἐκάστης φωτεινῆς δονήσεως, ἡ ὁποία μετὰ ταχύτητος ἀστραπῆς ἐβυθίζετο εἰς τὰ ἐγκάτα τοῦ ἐγκεφάλου μας. Καὶ ὁ τολμηρότερος φυσιοδίφης ἠναγκαζέτο νὰ ὀπισθοδρομήσῃ πρὸ τοῦ σημείου τούτου καὶ ταπεινῶς νὰ ὁμολογήσῃ τὴν ἄγνοιάν του.

Καὶ τοι ὅμως τὸ φαινόμενον τῆς ὁράσεως περικαλύπτει ἀκόμη βαθύ μυστήριον, καὶ τοι μᾶς ὑπενθυμίζει ἀκόμη τὴν γλισχρότητα καὶ ἀτέλειαν τῶν γνώσεών μας, ἐν τούτοις ἡδυνήθημεν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη πολλὰ νὰ διδασθῶμεν περὶ τῆς συμμετοχῆς τοῦ ἐγκεφάλου εἰς τὴν λειτουργίαν τῆς ὁράσεως.

Τώρα γνωρίζομεν ἀκριβῶς τὴν θέσιν ἐνθα κεῖται ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ τὸ ὀπτικὸν κέντρον, ἐνθα ἡ μηχανικὴ πρᾶξις, ἡ κίνησις τῆς ὕλης, ἢ μετατόπισις τῶν μορίων κρούει τὴν πύλην τοῦ πνεύματος. Τώρα γνωρίζομεν τὸν τόπον, ὅπου ἡ ψυχὴ, ἐπιτραπήτω μοι ἡ ἔκφρασις, κάθηται καὶ ἀναμένει τὰς εἰδήσεις, τὰς ὁποίας θὰ τῇ φέρῃ περὶ τῶν πραγμάτων τοῦ ἔξω κόσμου ἢ ἐπὶ πτερυγῶν ἀνέμου φερομένη ἀκτίς τοῦ φωτός. Δυνάμεθα πρὸς τούτοις, ὡς ἐξ ἐνέδρας, νὰ παρατηρήσωμεν τὴν ψυχὴν κατὰ τὴν ἐργασίαν τῆς, νὰ παρακολουθήσωμεν τὸν τρόπον καθ' ὃν ὑποδέχεται τὰς ἐντυπώσεις τοῦ ὀπτικοῦ νεύρου, τὴν μέθοδον καθ' ἣν τὰς διανέμει καὶ τὰς ταξιθετεῖ συμφώνως πρὸς τὰς διαφορὰς αὐτῆς ἀνάγκας.

Κατὰ τὰς τελευταίας ἐρεῦνας ἡ θέσις, ἡ ὁποία θεωρεῖται ὡς κέντρον τῆς ὁράσεως καὶ πρὸς τὴν ὁποίαν φέρονται ὅλαι αἱ φωτειναὶ δονήσεις, εὐρίσκεται ἐν τῷ λοβῷ τοῦ ὀπισθοκρανίου, καὶ μάλιστα ἐν τῇ φαιᾷ τοῦ ἐγκεφάλου οὐσίᾳ. Ὅλα ὅμως τὰ μέρη τοῦ ψυχοπτικοῦ τούτου κέντρου τοῦ ἐγκεφάλου μας δὲν ἔχουν τὰς αὐτὰς καὶ ἀπαραλλάκτους ιδιότητες, ἀλλὰ τὰ διαφορὰ τμήματά του ἔχουν νὰ ἐκτελέσωσι καὶ διαφορὰς τύπους ὀπτικῆς λειτουργίας.

Ἐν γένει διακρίνομεν δύο κυρίους τύπους, τὸν τύπον τῆς αἰσθήσεως, καὶ τὸν τύπον τῆς ἀναμνήσεως, διακρίνομεν δηλαδή ἐν τμημα τὸ ὁποῖον αἰσθάνεται, καὶ ἐν τὸ ὁποῖον ἐνθυμεῖται πᾶν ὅτι τὸ πρῶτον ἤσθάνθη.

Αὐτὴν τὴν διπλὴν ἐνέργειαν δυνάμεθα νὰ φαντασθῶμεν καὶ ὡς ἐξῆς : Ἡ φωτεινὴ ἀκτίς, ἡ ὁποία προσβάλλει τὸ ὀπτικὸν νεῦρον, φέρεται ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὴν θέσιν τοῦ ἐγκεφάλου ἐνθα κείται τὸ ὀπτικὸν κέντρον, ἐδῶ δὲ πίπτει εἰς μέρος ὅπου μεταβάλλεται εἰς αἴσθησιν. Ἐν ᾧ μέχρι τοῦδε τὸ φῶς ἦν μόνον μία κίνησις τῶν στοιχείων τοῦ αἰθέρος, τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς καὶ τοῦ ὀπτικοῦ νεύρου, ἤδη τὰ ὀπτικὰ κύτταρα τοῦ κέντρου ἔχουν τὴν ἐντολὴν καὶ τὸ καθῆκον αὐτὴν τὴν κίνησιν τῶν στοιχείων νὰ παρουσιάσουν πρὸ τῆς ἡμετέρας συνειδήσεως ὑπὸ τὴν μορφήν φωτός, χρώματος καὶ σχήματος. Ἐδῶ λοιπὸν κυρίως γίνεται ἡ ὀπτικὴ λειτουργία, ἡ ὄρασις.

Τούτου γενομένου, ἡ ψυχὴ μας παραδίδει τὴν παρουσιασθεῖσαν αὐτῇ ἐντύπωσιν εἰς τὸ ἕτερον τμημα τοῦ ὀπτικοῦ κέντρου, τὸ ὁποῖον, καθὼς εἴπομεν ἀνωτέρω, ἀντιπροσωπεύει τὴν ἔδραν τῆς ὀπτικῆς ἀναμνήσεως.

Εἰς τὸ τμημα τοῦτο ἐναποθηκεύονται ὅλαι αἱ ὀπτικαὶ ἐντυπώσεις μας. Ἐδῶ ἀποθησαυρίζονται καί, οὕτως εἰπεῖν, καταγράφονται ὑπὸ τῆς ψυχῆς ὅλαι αἱ εἰκόνες, φυλάσσονται δὲ διὰ νὰ χρησιμεύσουν εἰς μελλούσας περιστάσεις καὶ χρεῖας.

Διὰ τῆς συλλογῆς τῶν ὀπτικῶν τούτων ἀναμνήσεων ἡ ψυχὴ μας δύναται ταχέως καὶ ἀσφαλῶς ν' ἀναγνωρίσῃ ὅλας τὰς ἐντυπώσεις, αἱ ὁποῖαι φέρονται αὐτῇ ἀκαταπαύστως ἐξωθεν διὰ τοῦ ὀπτικοῦ νεύρου.

Πᾶσα φωτεινὴ ἐντύπωσις, τὴν ὁποῖαν αἰσθανόμεθα ἐν τῷ ὀπτικῷ κέντρῳ, δοκιμάζεται ἐν τῷ ἀναμνηστικῷ αὐτοῦ διαμερίσματι καὶ ἐδῶ συγκρίνεται πρὸς ἄλλας ἐντυπώσεις, αἱ ὁποῖαι ὑπάρχουν ἐν τῷ τελευταίῳ τούτῳ ἀποθεθησαυρισμένοι. Ἐὰν ἐν τῷ ὀπτικῷ μας καταστήσῃ ὑπάρχη καὶ ἄλλη ἐντύπωσις παρομοία πρὸς τὴν ἄρτι προσθεθεῖσαν, τότε ἡ νέα μᾶς εἶνε γνωστὴ καὶ ἡμεῖς γνωρίζομεν τί αὕτη σημαίνει, εἴμεθα μὲ ἄλλους λόγους εἰς θέσιν νὰ θεωρήσωμεν αὐτὴν ὡς γνωστὸν ἡμῖν καὶ οικεῖον φαινόμενον.

Ἡ ταχύτης καὶ ἡ ἀκριβεία, μεθ' ἧς δυνάμεθα νὰ κρίνωμεν περὶ τῆς φύσεως καὶ τοῦ ποιοῦ παντὸς ὅ,τι ἀπᾶς ἔχομεν ἰδῆ ἐξαρτάται μόνον ἐκ τῆς ὑπάρξεως καὶ ὁμαλῆς λειτουργίας τοῦ ἀναμνηστικοῦ τούτου κέντρου.

Διότι ἐὰν τοῦτο δὲν ὑπῆρχε, πᾶσα νέα ὀπτικὴ ἐντύπωσις θὰ ὑπεβάλλετο ἐκάστοτε καὶ εἰς νέαν ἐξέτασιν περὶ τῆς φύσεως καὶ τῆς ποιότητός της. Ἄλλ' ἀφ' οὗ ἔχομεν ἤδη ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ μας θέσιν, ὅπου ἐναποθηκεύονται ὅλαι αἱ ὀπτι-

καὶ μας ἐντυπώσεις, ἀφ' οὗ ἔχομεν τὴν ἀνάμνησιν ὅλων ὅσα ἔχομεν ἰδῆ, δὲν εἴμεθα ἠναγκασμένοι ἐκ νέου νὰ ἐξετάζωμεν πᾶσαν νέαν ὀπτικὴν ἐντύπωσιν.

Φαίνεται δὲ ὅτι ἡ ψυχὴ μας κατὰ τὸ ἔργον τῆς ἀποθησαυρίσεως μετέρχεται τακτικὴν τινὰ μέθοδον. Ἐχομεν λόγους νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι τὰς διαφόρους ὀπτικὰς εἰκόνας ταξιθετεῖ καὶ εἰς διάφορα μέρη τῆς ἀναμνηστικῆς ἀποθήκης, συμφῶνως πρὸς τὴν φύσιν καὶ τὰς ιδιότητες αὐτῶν. Αἱ ὁμοιοὶ τίθενται μετὰ τῶν ὁμοίων, οὐδέποτε δὲ αἱ ἀνόμοιοι μετὰ τῶν ἀνομοίων. Οὕτω π. χ. ἐδῶ μὲν κατατάσσονται αἱ ὀπτικαὶ εἰκόνες τῶν λέξεων καὶ τῶν γραμμάτων, ἀλλαχού δ' αἱ τῶν προσώπων καὶ σχημάτων, εἰς τρίτον δὲ μέρος αἱ εἰκόνες τῶν τόπων, ὁδῶν, θέσεων κτλ.

Τὸ περιέργον δὲ εἶνε, ὅτι ἡ ψυχὴ συνειθίζει ἀλλαχού νὰ ταξιθετῇ καὶ τὰς διαφόρους τῶν πραγμάτων τούτων ιδιότητας. Ὅταν βλέπωμεν ἐν ἄνθος, τὸ ῥόδον π. χ., ἡ ψυχὴ μας δὲν ἀρκεῖται νὰ κρατήσῃ μόνον τὴν ἐκ τῆς λαμπρότητος καὶ τῆς καλλονῆς τῶν χρωμάτων του ἐντύπωσιν, ἀλλὰ φροντίζει καὶ τὰς ἄλλας αὐτοῦ ιδιότητας, τὴν εὐωδίαν του π. χ., νὰ κρατήσῃ εἰς ἰδιαίτερον τοῦ ἐγκεφάλου μας ἀναμνηστικὸν κέντρον. Τὸ ἴδιον συμβαίνει καὶ μετὰ τὰ γράμματα καὶ τὰς λέξεις· τὸν ἦχον ἐκάστης λέξεως, ἐκάστου φθόγγου ἡ ψυχὴ διατηρεῖ εἰς ἰδιαίτερον καὶ ὠρισμένον μέρος τοῦ ἀναμνηστικοῦ κέντρου.

Διὰ νὰ ἔχη δὲ ἡ ψυχὴ προχείρους ὅλας τὰς ιδιότητας, τὰς ὁποίας παρετήρησεν ὅτι ἔχει ἐν οἰοδῆποτε ἀντικείμενον καὶ τὰς ὁποίας ἔχει ἐναποθηκεύσῃ ἰδιαίτερος, διὰ νὰ ἡμπορῇ εἰς πᾶσαν περίστασιν ἀμέσως νὰ σχηματίσῃ μίαν γενικὴν εἰκόνα ὅλων τῶν ἐκασταχοῦ διανενημένων ἐντυπώσεών της, ἀπαιτεῖται τὰ διάφορα κέντρα νὰ συγκοινωνοῦν πρὸς ἄλληλα.

Ἀπὸ τοῦ ὀπτικοῦ κέντρου, καὶ ἰδίᾳ ἀπὸ τῆς ἀναμνηστικῆς ἔδρας του ἄγουσιν ὁδοὶ πρὸς τὰ κέντρα τῆς ἀκοῆς, τῆς ὀσφρήσεως καὶ τῆς γεύσεως. Δυνάμει δὲ τῆς συγκοινωνίας ταύτης ἡ ψυχὴ εἶνε εἰς θέσιν νὰ κρίνῃ καὶ περὶ τῶν ἄλλων ιδιοτήτων μιᾶς ἐκάστης ὀπτικῆς ἐντυπώσεως.

Ὅταν λοιπὸν βλέπωμεν τὸ ῥόδον, ἡ ψυχὴ μας ἀμέσως ἀποκτᾷ ἰδέαν καὶ περὶ τῆς εὐωδίας του, ἢ ὅταν βλέπωμεν μίαν λέξιν, ἀμέσως ἐνθυμεῖται καὶ τὸν ἦχον ὃν προφερομένη ἔχει ἡ γραπτὴ λέξις.

Ὅσα ἐλέχθησαν ἀνωτέρω περὶ τῶν κατὰ τὴν ὄρασιν ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ μας συμβαινόντων ἀμυδρῶς μόνον δύνανται νὰ διαφωτίσουν τὴν ἐργασίαν τῆς ψυχῆς, διαρκούσης τῆς λειτουργίας τῆς ὄρασεως, ἀλλὰ καὶ ταῦτα ἀρκούν νὰ ἐξηγηθῶσιν καθαρῶς πολλὰ φαινόμενα, νὰ τὰ καταστήσουν δηλαδή εὐληπτα εἰς τοὺς ἡμετέρους ἀναγνώστας.

Ἄς ἀρχίσωμεν μὲ μίαν παρατήρησιν, τὴν ὁποίαν δὲν εἶνε δύσκολον νὰ κάμη ἕκαστος καὶ εἰς ἑαυτὸν καὶ εἰς τοὺς ἄλλους.

Ὅλοι γνωρίζομεν ὅτι τὸ μνημονικὸν εἶνε διάφορον εἰς τοὺς διαφόρους ἀνθρώπους. Ἄλλος τὸ ἔχει ἀσθενέστερον, ἄλλος δὲ ἰσχυρότερον. Ὑπάρχουν ἄτομα, τὰ ὁποῖα δὲν λησμονοῦν ποτὲ τὰ πρόσωπα ἔστω καὶ ἂν μόνον ἀπαξ ἐπὶ ζωῆς τῶν τὰ εἶδον. Ὑπάρχουν ὅμως καὶ ἄλλοι ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι ἐν ᾧ λησμονοῦν ταχέως τὰ πρόσωπα, ἐνθυμοῦνται δρόμους, οἰκίας, τοπία. Προσέτι δὲ εἶνε γνωστὸν, ὅτι κατὰ τὴν νεότητά μας ἔχομεν τὸ μνημονικὸν ἰσχυρὸν καὶ ἀνεπτυγμένον, ἐν ᾧ σὺν τῷ γήρατι καὶ αὐτὸ ἐξασθενεῖ καὶ σβέννυται βαθμηδόν. Ὅλα τὰ φαινόμενα ταῦτα ἐξηγοῦνται πολὺ εὐκόλως, ἐὰν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν πᾶν ὅ,τι ἐλέχθη ἀνωτέρω περὶ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν ἡ ψυχὴ ἐν ὠριμένη τῷ ἐγκεφάλου θέσει ἀποθησαυρίζει τὰς ὀπτικὰς ἐντυπώσεις.

Τὸ ὅτι ὁ μὲν ἐνθυμεῖται εὐκόλως τὰς φυσιογνωμίας, ὁ δὲ τοὺς δρόμους καὶ τὰ τοπία, ὁ τρίτος πᾶν ὅ,τι ἀπαξ καὶ μόνον ἀνέγνωσε, σημαίνει ὅτι αἱ θέσεις ἐκεῖναι τοῦ ἐγκεφάλου ἐνθα ἐναποθηκεύθησαν αἱ ποικίλαι καὶ διάφοροι αὐταὶ ὀπτικαὶ ἀναμνήσεις ἔχουν μίαν ἐξαιρετικῶς ἐντονὸν καὶ ἰσχυρὰν λειτουργικὴν δύναμιν.

Ἄλλ' ἢ πρὸς τὸ καλῶς λειτουργεῖν ἐξαιρετικὴ ἰκανότης ἐνὸς κέντρου ἐξηγεῖται εἴτε διὰ τοῦ ὅτι τὸ μέρος τοῦτο τρέφεται ὑπὸ ἀφθόνου αἵματος φερομένου ὑπὸ βριθόντων κατὰ τὴν θέσιν ἐκείνην ἀγγείων, εἴτε διὰ τοῦ ὅτι τὰ ἐκεῖ ὑπάρχοντα ἐγκεφαλικά κύτταρα ἐκ φύσεως εἶνε πεπρωκισμένα διὰ πολλῆς δυνάμεως καὶ ζωτικότητος.

Κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον αἱ αἰνιγματώδεις ιδιότητες τοῦ μνημονικοῦ αἰροῦνται αἰφνης ὑπεράνω τοῦ ὀμικλώδους ἐδάφους τῆς μεταφυσικῆς, δὲν μᾶς φαίνονται πλέον μεταφυσικὰ φαινόμενα, ἀλλ' ἀποκαλύπτονται ἡμῖν φαινόμενα πραγματικά, λαμβάνοντα ὑπόστασιν ἐξ αὐτῆς ἡμῶν τῆς σωματικῆς ιδιοφυίας.

Καὶ τὴν ἀδυναμίαν τοῦ μνημονικοῦ κατὰ τὸ γήρας δυνάμεθα νὰ ἐξηγήσωμεν τῇ βοθηεῖα ἀνατομικῶν ἐπιχειρημάτων.

Ἡ λειτουργία τῶν ἐγκεφαλικῶν κυττάρων, τῶν χρησιμευόντων εἰς ἀντίληψιν τῶν ὀπτικῶν, καὶ ἐν γένει ὅλων τῶν ἀναμνηστικῶν εἰκόνων, εἶνε κατὰ τὴν νεαρὰν ἡλικίαν ζωηρά. Τὰ κύτταρα ταῦτα τρέφονται τότε θαψιλῶς ὑπὸ τοῦ διαρρέοντος αὐτὰ αἵματος. Ἄλλ' ἢ κατὰστασις αὐτῆ διαρκεῖ δυστυχῶς μόνον κατὰ τὴν νεότητα, ἀργότερον δὲ ἡ θρέψις γίνεται γλισχροτέρα καὶ ἑλλιπής.

Ἄλλ' ὅταν ἐλαττωθῇ τὸ ζωογόνον καὶ θρεπτικὸν αἷμα, ὑφίσταται καὶ ἡ λειτουργία τῶν

κυττάρων ταραχάς. Ἐκτὸς τούτου τὰ κύτταρα τοῦ νεαροῦ τὴν ἡλικίαν ἐγκεφάλου δὲν ἔσχον ἀκόμη καιρὸν νὰ καταφορτωθῶσι μὲ ἀναμνηστικὰς εἰκόνας καὶ διὰ τοῦτο βαθύτερον ἐντυπώνεται εἰς αὐτὰ πᾶσα νέα ἐντύπωσις. Δὲν πρέπει δὲ νὰ λησμονήσωμεν καὶ τὸ ὅτι ἐν τῇ ταραχῇ τοῦ βίου ὁ ἡλικιωμένος ἀνὴρ δὲν ἔχει καιρὸν νὰ δεχθῇ διὰ τῶν αἰσθητηρίων του εὐκρινεῖς καὶ καθαρὰς, ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἀρκεῖται εἰς ἀμυδράς καὶ ἐπιτολαίους εἰκόνας. Ὅτι δ' αἱ τοιαῦται ἐντυπώσεις ἀφίουν εἰς τὰ ἐγκεφαλικά κύτταρα ἀμυδρὰν τινα μόνον καὶ εὐκόλως ἐξαλειφόμενῃ ἀνάμνησιν, ἐννοεῖται αἰκοθεν.

Ἦδη εἴπωμεν ἐν βλέμμα καὶ εἰς τὰ αἰνιγματώδη ἐκεῖνα φαινόμενα, τὰ ὁποῖα εἶνε γνωστά ὑπὸ τὸ ὄνομα ὀπτασίαι, παρακρούσεις κλπ. Ἐν ταῖς παραδόσεσιν ὅλων τῶν ἐθνῶν καὶ ὅλων τῶν αἰῶνων εὐρίσκωμεν ἀναφερόμενα ὄντα καὶ πλάσματα, μὴ ἀνήκοντα εἰς τὸν ἐπὶ γῆς τοῦτον κόσμον. Ὅλων τῶν θρησκευμάτων οἱ ἰδρυταὶ δισχυρίζοντο, ὅτι συνεχικινῶν ἀπ' εὐθείας πρὸς τὰς ἐπουρανίους δυνάμεις, ἐβλεπον τοὺς ἀγγέλους κόσμων ὑπεργήϊνων καὶ ἤκουον τὴν φωνὴν καὶ τὴν γλῶσσαν αὐτῶν. Καὶ τὴν σήμερον ἀκόμη πολλοὶ ἄνθρωποι, ἄλλως νηφάλιοι καὶ πεζότατοι, διατείνονται μετὰ σοβαρότητος ὅτι εἶδον ὑπερφυσικὰ φαινόμενα. Ἡ ὄρασις φασματικῶν ἔσχεν ὀπαδοῦς καθ' ὅλας τὰς ἐποχάς, ὁ δὲ ἡμέτερος αἰὼν, καίπερ ἀποκαλούμενος αἰὼν τοῦ φωτός καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, δὲν ἀπηλλάγη ἀκόμη τῆς πίστεως εἰς τὰ φάσματα.

Καὶ ἐπὶ τέλους, ἐὰν ἐξετασωμεν ὀλίγον βαθύτερον τὸ πρᾶγμα, θὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι δὲν ἔχομεν οὔτε λόγον οὔτε δίκαιον ν' ἀρνηθῶμεν τὴν ὑπαρξίν τῶν φαινομένων τούτων.

Ἀπ' ἐναντίας μάλιστα.

Ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι εἶδον ὀπτασίας, ἰσχυρίζομενοι τοῦτο, ἔχουν δίκαιον, σφάλλον ὅμως μεγάλως μετατοπίζοντες τὰς ὀπτασίας ταύτας ἔξω αὐτῶν, εἰς τὸν περὶ ἡμᾶς πραγματικὸν κόσμον.

Ἐν τῷ πραγματικῷ τούτῳ κόσμῳ τὰ ὑπερφυσικὰ φαινόμενα εἶνε ἀνύπαρκτα καὶ ἀνεύρετα. Ποῦ ὅμως εὐρίσκονται;

Εὐρίσκονται: ἐντὸς ἡμῶν αὐτῶν, ἐντὸς τοῦ ὄργανισμοῦ μας.

Καὶ τοῦτο γίνεται ὡς ἑξῆς:

Συνήθως τὰ ἀναμνηστικὰ κέντρα ὅλων τῶν φαινομένων, τὰ ὁποῖα ἔχομεν ἴδη ἢ ἔχομεν ἀκούσῃ, ἔχομεν γευθῇ ἢ ἔχομεν ὄσφρανθῇ κτλ., ἐρεθίζονται διὰ τῆς ἐπὶ τῶν αἰσθητηρίων ἡμῶν ὀργάνων ἐντυπώσεως. Συμβαίνει ὅμως ἐπίστε ἀναμνηστικὸν τι κέντρον, τὸ ὀπτικὸν π. χ., νὰ ἐρεθισθῇ οὐχὶ ἐκ τῆς περιφερείας, δηλαδὴ οὐχὶ

διὰ τῆς μεσολαβήσεως τοῦ ὀφθαλμοῦ, ἀλλ' ἀμέσως ἐξ αὐτοῦ τοῦ κέντρου (1).

Οὕτω βλέπομεν πολλοὺς βαρέως ἀσθενοῦντας νὰ παραληρῶσι καὶ νὰ φαντασιοπληκτῶσι· βλέπουν περὶ τὴν κλίνην των πρόσωπα, συνδιαλέγονται μετ' αὐτῶν ὡσάν τὰ πρόσωπα ταῦτα πράγματι νὰ ἦσαν παρόντα.

Τὰ παραληρήματα ταῦτα γεννῶνται κυρίως ἐκ τοῦ ἐρεθισμοῦ τοῦ ἐγκεφάλου, οὗτος δὲ ὁ ἐρεθισμὸς, νοσηρὸς ὢν, ἐρεθίζει καὶ τ' ἀναμνηστικὰ κέντρα εἰς τρόπον ὥστε νὰ νομίζουν οἱ ἀσθενεῖς, ὅτι ὁ ἐρεθισμὸς οὗτος συνέβη διὰ τῆς μεσολαβήσεως τῶν αἰσθητηρίων ὀργάνων, τοῦ ὀφθαλμοῦ, τοῦ ὠτός, τῆς ῥίνος ἢ τῆς γλώσσης.

Παραδεχόμενοι δὲ ὅτι ὁ ὀφθαλμὸς των προκαλεσε τὸν ἐρεθισμὸν τοῦτον τοῦ ἀναμνηστικοῦ κέντρου, πιστεύουν ὅτι βλέπουν πραγματικῶς. Κατὰ τὸν αὐτὸν καὶ ἀπαράλλακτον τρόπον παράγονται καὶ ὅλα τὰ λοιπὰ φαινόμενα. Πάντοτε ἡ αἰτία αὐτῶν ἐγκρατεῖται εἰς τὸν ἰσχυρὸν, οὐχὶ ὅμως διὰ τοῦ ὀφθαλμοῦ προκαλούμενον ἐρεθισμὸν τοῦ κέντρου τῆς ὀπτικῆς ἀναμνήσεως.

Εἶνε λοιπὸν φυσικὸν καὶ ἀνθρωπὸς τις, ἄλλως νήφων καὶ παντελῶς ἀπηλλαγμένος προλήψεων, νὰ ἰδῆ ὀπτασίαν· μετὰ πεποιθήσεως δύναται νὰ μᾶς διηγηθῆ, ὅτι πράγματι εἶδε τὸ φαινόμενον. Αὐτὸ εἶνε ὀρθότατον καὶ δὲν ἐπιδέχεται καμμίαν ἀντίρρησην. Ἄλλ' ἡ πλάνη ἀρχίζει ἅμα ὡς θεωρήσωμεν τὸ φαινόμενον ὡς ἔχον οὐσίαν καὶ ὑπόστασιν, ἅμα ὡς νομίσωμεν αὐτὸ ὅτι ὑπάρχει ἐν τῷ χώρῳ. Ὑπάρχει, ναί· ἀλλ' ὑπάρχει μόνον ἐν τῷ μικρῷ καὶ περιωρισμένῳ κέντρῳ τῆς ὀπτικῆς ἡμῶν ἀναμνήσεως, τὸ ὁποῖον κεῖται ἐκεῖ ὀπισθεν τῆς κεφαλῆς μας, ἐν τῷ ὀπισθοκρανίῳ λοβῷ τοῦ ἐγκεφάλου. Μετατίθεται δὲ εἰς τὸν χώρον, διότι εἴμεθα συνειθισμένοι πᾶσαν ἐν γένει αἰσθητικὴν ἐντύπωσιν νὰ θεωρῶμεν ἔξω ἡμῶν ὑπάρχουσιν καὶ οὐχὶ ἐν ἡμῖν αὐτοῖς.

Θ' ἀπορήσωσιν οἱ ἡμέτεροι ἀναγνώσται καὶ μὲ ἀμφιβολίαν θὰ κινήσουν τὴν κεφαλὴν των, ὅταν τοὺς διαβεβαιώσωμεν, ὅτι ἕκαστος αὐτῶν βλέπει τοιαύτας ὀπτασίας καθ' ἑκάστην σχεδὸν ἡμέραν. Ἡ διαφορὰ ἐγκρατεῖται μόνον εἰς τὸ ὅτι τὰ ἀνύπαρκα ταῦτα ἀντικείμενα βλέπομεν ὄχι ὅταν ἡμεθα ἐξυπνοί, ἀλλὰ μόνον ὅταν κοιμώμεθα ἢ ὅταν νυστάζωμεν.

Καὶ αὐτὰ ἀκόμη τὰ ὄνειρα δὲν εἶνε ἄλλο τι, παρὰ μία ἐξηρηθισμένη κατάστασις τῶν διαφόρων ἡμῶν αἰσθητικῶν ἀναμνήσεων. Τὴν μέσσην θέσιν μεταξύ ὄνειρων καὶ ὀπτασιῶν καταλαμβάνουν τὰ φαινόμενα ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα μᾶς

παρουσιάζονται ὡσάντις μέλλομεν νὰ παραδοθῶμεν εἰς ὕπνον βαθύν.

Τὴν παρατήρησιν ταύτην ἔκαμον ὁ ἴδιος ἐπὶ τοῦ ἑαυτοῦ μου.

Ὅταν εὐρίσκωμαι εἰς τὴν κατάστασιν ἐκείνην, καθ' ἣν καίπερ ὑπὸ τοῦ ὕπνου καταληφθεὶς, δὲν ἔχασα ἀκόμη τὴν συναίσθησιν τῆς ὑπάρξεώς μου, βλέπω πολλάκις νὰ ἀναδύωσιν αἴφνης ἐμπροσθέν μου φασματώδεις μορφαί. Δύναμαι νὰ διακρίνω τοὺς χαρακτῆρας τοῦ προσώπου, τὸ στόμα, τὴν ῥίνα, τὰς παρειάς, πρὸ πάντων δὲ διακρίνω εὐκρινῶς τοὺς ὀφθαλμούς.

Τὸ τελευταῖον τοῦτο περιστατικὸν ὑποστηρίζει τὴν ἀνωτέρω δοθεῖσαν ἐξήγησιν περὶ τοῦ ὅτι δηλαδὴ ὅλα τὰ φαινόμενα, ἔστω καὶ ἂν παρουσιάζονται ἡμῖν ὅταν ἡμεθα ἐξυπνοί, ἢ ὅταν κοιμώμεθα, ἢ ὅταν νυστάζωμεν, παράγονται ὅλα ἀποκλειστικῶς διὰ τοῦ ἐρεθισμοῦ τοῦ ὀπτικοῦ κέντρου.

Τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ὀφθαλμιατροῦ, τὸ ὁποῖον ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν μετέρχομαι μὲ ἀναγκάζει νὰ ἐξετάζω τοὺς ὀφθαλμούς μετ' ἰδιαιτέρας προσοχῆς καὶ εἰς αὐτοὺς πρὸ πάντων νὰ προσέχω ὡσάντις ἐν οἰοδηποτε πρόσωπον παρουσιάζεται ἐμπροσθέν μου.

Εἰς τὰ ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ μου λοιπὸν ἐνυπάρχοντα ἀναμνηστικὰ κέντρα οἱ ὀφθαλμοὶ εἶνε λίαν βαθέως ἐντετυπωμένοι, ἐὰν δ' ἐρεθισθῆ ποτε τὸ κέντρον καὶ λάβω ἐγὼ συνειδήσιν τοιαύτης τινὸς ἀναμνηστικῆς εἰκόνας, τῆς εἰκόνας ταύτης, ἢ, κάλλιον εἰπεῖν, τοῦ φαινομένου τούτου θὰ φανῶσι πρὸ ἑμοῦ μετὰ μείζονος εὐκρινείας καὶ ζωηρότητος οἱ ὀφθαλμοί.

Μέχρι τοῦδε ὠμιλήσαμεν περὶ τῆς καταστάσεως ἐκείνης, καθ' ἣν παρίστανται πρὸ ἡμῶν ἀπατηλαὶ εἰκόνες, παραχθεῖσαι ἐκ τοῦ ὑπερμέτρου ἐρεθισμοῦ τοῦ ὀπτικοῦ κέντρου. Δύναται ὅμως νὰ συμβῆ καὶ τὸ ἐναντίον.

Τὸ κέντρον τῆς ὀπτικῆς ἀναμνήσεως δύναται νὰ παύσῃ λειτουργοῦν καὶ ἐργαζόμενον, τότε δὲ γεννῶνται τὰ θαυμασιώτατα τῶν φαινομένων, τὰ ὁποῖα ἤρχισαμεν πράγματι νὰ ἐννοῶμεν μόλις κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους.

Ἐὰν λείψῃ ἡ ἐνέργεια τοῦ κέντρου τῆς ὀπτικῆς ἀναμνήσεως, γάνομεν καθ' ὅλοκληρίαν πᾶσαν ἐννοιαν καὶ κρίσιν περὶ παντός ὅ,τι ἔχομεν ἰδῆ. Οἱ τοιοῦτοι ἀσθενεῖς δὲν εἶνε τυφλοὶ ἀπ' ἐναντίας μάλιστα βλέπουν πολὺ καλὰ, πλὴν δὲν ἔχουν καμμίαν ἰδέαν περὶ τοῦ τί κυρίως βλέπουν.

Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη αἱ παραστάσεις τῶν ὑπνωτιστῶν μοὶ παρέσχον τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἰδῶ ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι ἐβλεπον μὲν, ἀλλὰ δὲν ἐγνώριζον τί ἐβλεπον. Εἶδον ἀνθρώπους ὑπνωτιζομένους, οἵτινες ἐδάγκανον σάπωνα τὸν ὁποῖον τοῖς ἐνεχειρίζεν ὁ ὑπνωτιστῆς διαβεβαιῶν αὐτούς, ὅτι ὁ σάπων ἦτο μῆλον. Εἶδον ἄλλους

(1) Πρὸλ. Ὁ ἐγκέφαλος καὶ τὰ ὄνειρα ὑπὸ Θ. Χ. Φλωρᾶ. Ἐπιφυλλίς τοῦ ὑπὸ ἡμερομ. 13 Ἰανουαρίου 1883 φύλλου τῆς τριημερῆς Κλειοῦς.

σύροντας ράβδον ὑπὸ τὰ σκέλη καὶ περιερχομένους τὸ δωμάτιον, ἔχοντας δὲ τὴν πεποιθήσιν ὅτι ἡ ὑπὸ τοῦ ὑπνωτιστοῦ δοθεῖσα αὐτοῖς ράβδος ἦν ἵππος καὶ αὐτοὶ οἱ ἀναβάται αὐτοῦ.

Ὅτι ἐδῶ παρουσιάζεται εἰς τὸ δωμάτιον ὡς διασκεδαστικὸν θέαμα τὸ βλέπει ὁ ἰατρός συχνάκις παρὰ τοῖς πελάταις του.

Ἐσχάτως ἐνοσήλευσα κύριον, ὁ ὁποῖος ἔσχε τὴν ἀτυχίαν νὰ χάσῃ τὴν δύναμιν τοῦ νὰ ἐνθυμῆται πᾶν ὅ,τι εἶχεν ἴδῃ ἀπαξ. Ἡ διαγωγὴ του πρὸς τοὺς περὶ αὐτὸν οικεῖους ἦν λίαν περιεργός· ἐὰν συνήντα τὴν γυναῖκα του π. χ. καθ' ὁδὸν ἢ ἐν τῇ οἰκίᾳ, δὲν προσεῖχε καθόλου εἰς αὐτήν, οὔτε τὴν ἀνεγνώριζε καν ὡς τὴν γυναῖκα του. Μόνον δὲ ὅταν αὕτη τῷ ὠμίλει, ὅταν ἤκουε τὴν φωνὴν της καὶ ὁ ἦχος αὐτῆς ἠρέθιζε τὸ ὑγιὲς κέντρον τῆς ἀκουστικῆς ἀναμνήσεως, τότε ἐνεθυμῆτο ὁ ἀτυχὴς οὗτος ἀνθρώπος, ὅτι εὗρισκετο πλησίον τῆς γυναικὸς του.

(Κατὰ τὴν καθήγησιν H. Magnus)

Θ. Χ. ΦΛΩΡΑΣ

Η ΑΔΟΞΟΣ ΔΟΞΑ

- ΕΚΕΦΕΙΣ ΚΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ -

Ἀπὸ τῆς πρώτης ἀκόμῃ ἡλικίας, λέξεις τινὲς ἐνεχαράχθησαν τόσῳ βαθέως εἰς τὴν μνήμην μου, ὥστε εἶνε ἀδύνατον νὰ τὰς ἀκούσω σήμερον ἢ νὰ τὰς ἐνθυμῆθῃ ἄνευ μυχίας τινὸς καὶ τρυφερὰς συγκινήσεως. Εἶνε δὲ αὗται πρὸ πάντων ἄσματα δι' ὧν μ' ἀπεκοιμίζεν ἡ τροφὸς καὶ ἡ μήτηρ, κείμενα ἐκ τῶν πρώτων μου βιβλίων, ὀνόματα χωρῶν, ὧν μ' ἐμάγευσαν αἱ περιγραφαί, καὶ ἄλλαι τινὲς λέξεις ἀδιάφοροι μὲν, πλὴν μετὰ ζωηρῶν ἀναμνήσεων συνδεδεμέναι.

Δὲν τὰς ἀναγράφω ἐνταῦθα, διότι δὲν θά τὰς αἰσθανθῆ ἐπίσης ὁ ἀναγνώστης. Ἐπρεπε νὰ γνωρίζω εἰς ἀντιπαροβολὴν τὰς λέξεις, αἱ ὁποῖαι συγκινοῦσι καὶ αὐτόν· διότι παρὰ πᾶσιν, εἰς μόνον ἦχος, ὅπως μία ὄσμῃ, ὅπως μία ὄψι, δύναται πολλάκις ν' ἀναπαραστήσῃ σειρὰν παρωχημένων σκηνῶν, τεθαμμένων αἰσθημάτων καὶ σκέψεων. Ἄλλ' ἐγὼ αἰσθάνομαι μετὰ τῶν ἄλλων καὶ ἐξ γαλλικῆς λέξεις, τὰς ὁποίας χαράσσω ἤδη μ' ἕνα παλμὸν τῆς καρδίας μου :

Aux grands hommes la Patrie reconnaissante.

Ὁλόκληρος συγκινητικὴ ἐποποιία, ποίημα τρυφερόν, λόγος ἐνθουσιώδης εἶνε δι' ἐμὲ τὸ ἀπλόον ἄλλ' ἰσχυρόν γόητρον, τὸ ὁποῖον μοι προξενοῦσιν. Εἰς τὴν συχὴν των ἀνάμνησιν παρελκύνουσιν εὐθὺς ἐνώπιόν μου ὅσαι συμπώσεις καὶ περιστάσεις θαυμασταί, ὅσαι σκηναὶ παρὰδοξοί, ἀπὸ τῆς παιδικῆς μου ἀκόμῃ νεότητος, προσέδωκαν τοιαύτην ἰσχύν εἰς τὰς ξένας ταύτας λέξεις. Καὶ νομίζω ὅτι, ἐὰν διηγηθῶ σήμε-

ρον τὴν ἱστορίαν των, θ' ἀπαλλαχθῶ τῆς συχῆς ἀναμνήσεώς των καὶ τῆς ψυχοδόρου ρέμβης, εἰς τὴν ὁποίαν πολλάκις μὲ ρίπτουσιν.

Ἡμῖν ὀκταετής, ὅτε κατόκει πλησίον μας πτωχὴ ἄλλ' ἐντιμος οἰκογένεια, παρὰ τῇ ὁποίᾳ ἠγάπων νὰ συχνάζω. Ὡς ἐκ τῆς μικρᾶς μου ἡλικίας, δὲν με εἴλκυεν ἐκεῖ τόσον ἡ κόρη τοῦ οἴκου. συμπαθὴς χωρόλευκος νεάνις, πρὸς τὴν ὁποίαν βραδύτερον ἐξεδηλώθη ὁ πρῶτός μου ἔρωσ, — ὅσον ἡ εὐάρεστος συναναστροφή τῆς μάμης, μητρὸς τῆς οἰκοδεσποίνης, γραίας ἤδη ἐξηκοντούτιδος, ἄλλ' ἐκ τῶν ζωηρῶν ἐκείνων καὶ τόσον ἀγαπητῶν. Δὲν δύναμαι ν' ἀρνηθῶ τὴν ἰσχυρὰν συμπάθειαν, ἣτις συχότατα συνδέει τοὺς γέροντας μετὰ τῶν παιδιῶν· ἄλλ' ἔκτακτος θὰ ἦτο ἡ γυνὴ ἐκείνη, ἣτις μὲ διηγήσεις μόνον καὶ μὲ συμβουλὰς, σπανιώτατα δὲ μὲ γλυκίσματα καὶ μὲ ὀπώρας, μ' ἐσαγήνευεν ὥστε νὰ τὴν προτιμῶ πάσης ἄλλης διασκεδάσεως. Πῶς ἠγάπων νὰ συσπειρῶμαι παρὰ τὰ γόνατά της, νὰ κρατῶ τὴν λευκὴν της, παχουλὴν χεῖρα, καὶ ν' ἀκούω τὴν γλυκεῖάν της, μεταλλικὴν φωνήν, καὶ ὅταν ὁ ἄνεμος συνέστρεφεν ἐξω τὴν βροχὴν, καὶ ὅταν ὁ ἥλιος ἐτόξευε τὰς φλογεράς του ἀκτῖνας. Ἀκόμῃ νομίζω ὅτι βλέπω ἐνώπιόν μου τοὺς γλαυκοὺς της ὀφθαλμοὺς τοὺς ἐκφραστικούς, τὴν πολιὰν ἀλλὰ πλουσίαν της κόμην, τὴν σεμνὴν μέλαιναν ἐνδυμασίαν καὶ τὴν κιτρίνην ταυθακοθήκην...

Μοὶ ἀπηγόρευσαν νὰ τὴν βλέπω, ὅταν ἠσθένησε βαρέως. Μίαν πρωίαν τοῦ θέρους πολὺ ἐσπευσμένοι μὲ ἀπέστειλαν εἰς τὴν ἐξοχὴν, ὅπου ἔμεινα ἐπὶ τινὰς ἡμέρας... Ἐπὶ πολὺν χρόνον μοὶ ἀπέκρυπτον οὕτω τὴν συμφορὰν, ἣτις μ' ἀπέστειρε τῆς γηραιᾶς μου φίλης· ἄλλ' ἐπὶ τέλους καμφθέντες εἰς τὰς παρακλήσεις μου, μοὶ ἔδωκαν νὰ ἐννοήσω ὅτι ἡ μάμμη ἐκοιμᾶτο πρὸ πολλοῦ ὑπνον αἰώνιον, ὑπὸ τὸ χῶμα τοῦ νεκροταφείου...

Διέτρεχον τὴν ἡλικίαν καθ' ἣν εὐκόλως λησμονοῦνται αἱ συμφοραί.

Ἡμέραν τινὰ γλυκεῖαν τῆς ἀνοιξέως, ἐξῆλθον εἰς τὸν συνήθη περίπατον μετὰ τῆς Μαρίας, συγνήης τινος γεροντοκόρης, ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν τῆς ὁποίας μὲ εἶχον ἐμπιστευθῆ οἱ γονεῖς μου. Μοὶ ἤρσκε πολὺ ἡ ὥραία ἐξοχικὴ ὁδὸς τοῦ νεκροταφείου, καὶ συχνάκις ἐδῶ ἐκάμναμεν περίπατον. Αὕτην ἐτράπημεν καὶ σήμερον, μετ' ὀλίγον δ' εὐρέθημεν πρὸ τῆς κιγκλιδωτῆς θύρας τοῦ κήπου τῶν νεκρῶν. Εἰσήλθομεν.

Τὰ λευκὰ μνημεῖα τῶν πλουσίων καὶ οἱ μέλανες σταυροὶ τῶν πτωχῶν ἀνέκυπτον συμπεφυρμένα μέσῳ ἀφθόνου πρασιᾶς, τὴν ὁποίαν ἡ ἀνοιξὶς εἶχε στολίσει διὰ πολυχρῶων ἀνθέων. Ὁ